

Puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja muut kuulijat

Kun soteuudistus päätös tehtiin oli jo tiedossa, että hyvinvointialueiden rahoitus ei vastaa palveluiden järjestämisen kustannuksia. Päätös uudistuksesta ja rahoitusmallista tehtiin vailla ymmärrystä kokonaisuudesta, kuntalain pohjalle. Vaikka koko hyvinvointialueuudistus oli susi syntyessään ei sitä kannata enää päivitellä vaan katse pitää suunnata eteenpäin ja meidän tehdä se mitä voimme.

Ensi vuoden talousarviota laaditaan entisestään kiristyneessä taloustilanteessa ja sopeutustarve on kasvanut. Meidän tehtävämme on löytää keinot, joilla pystymme turvaamaan toimivat ja yhdenvertaiset sote- ja pelastustoimen palvelut keski-suomalaisille. Kokoomusryhmä muistuttaa, ettei kaikkia käytäntöjä tarvitse itse keksiä, vaan muiden hyvinvointialueiden käytännöt on hyödynnettävissä Keski-Suomessa.

Hyvinvointialuejohtajan ensi vuodelle laatima talousarvio on vakavasti alijäämäinen. Maan hallitus tekee työtä lakimuutosten ja rahoitusmallin kehittämiseksi, mutta myös meiltä vaaditaan edelleen voimakkaampia sopeustoimia ja palvelu-uudistuksia. Kokoomuksen ryhmä pitää hyvänä, että alijäämä pienenee, mutta talouden tasapainoon on kuitenkin vielä pitkä matka. Muistutamme, että itsenäisen Keski-Suomen hyvinvointialueen jatko edellyttää tasapainoon pääsemistä. Sopeuttamistyötä on siis jatkettava.

Huomioitamme ja avoimia kysymyksiä, jotka huomioitava ta valmistelussa:

1) Takaako tehty palveluverkkopäätös riittävän kustannustehokkuuden? Kokoomuksen valtuustoryhmän mukaan palveluiden järjestämisen linjauksia ja palveluverkkoa on tarkasteltava kriittisesti pian uudelleen. Ryhmämme mielestä on myös syytä tiivistää yhteistoiminta-alueen yhteistyötä. Erikoissairaanhoidon työnjakoa on syytä tarkastella hyvinvointialueiden kesken.

2) Onko henkilöstörakenteiden tarkastelulla saavutettavissa apua henkilöstövajeeseen? Ryhmämme mielestä henkilöstörakenteet tulee tarkastella koko hyvinvointialueella kriittisesti. Kustannussäästöjä on saatavissa, kun käydään läpi tehtävät, joissa työn tekemisen malleja voidaan keventää ja tehtävänkuvia kehittää.

3) Käytämmekö ennaltaehkäiseviä palveluita kustannusvaikuttavasti? Ei-lakisääteisistä palveluista leikkaaminen on herkästi hölmöläisen peiton jatkamista: ennaltaehkäisevistä ja edullisista palveluista saadaan helppoja säästöjä, mutta kasvatetaan kustannuksia toisaalla. Esimerkkinä omaishoidon tuen määrärahan leikkaus, jota emme kannata. Toisena esimerkkinä aikuisten mielenterveyden ennaltaehkäisevät palvelut, joihin tulee kiinnittää tarkempaa huomiota, jotta työikäiset pääsevät työkuntoisiksi. Hyvinvointialueellamme on syytä ottaa käyttöön *Omatyöntekijä*-malli, jonka vaikuttavuus on vastaava kuin omalääkäri-mallissa

Hankintaosaamista ja kilpailutusta tulee vahvistaa. Esimerkiksi vuokralääkäreiden osalta kilpailutus on ollut heikolla tasolla. Tästä tulee antaa tarkempi selvitys hallitukselle.

Hankinnoissa on ollut suuria vaikeuksia myös tarvikehankinnoissa sekä vuoropuhelussa yksityisten palveluiden tuottajien kanssa. Karuimpana esimerkkinä mm. 36 miljoonan tarvikehankinnan kilpailutuksen kaatuminen markkinaoikeudessa.

Hankintaprosessit pitää käydä läpi. Tarvitaan rakentavaa vuoropuhelua palveluntuottajien kanssa. Vastaukset erilaisiin palvelutuotannon hankintoihin ovat olleet ala-arvoisia. Kokoomuksen ryhmä painottaa, että oman palvelutuotannon hinta pitää saada avoimeksi, jotta hintavertailua ostopalveluihin nähden voidaan tehdä, ja jotta päätökset perustuvat tietoon. Kolmen vuoden

aikana olisi pitänyt kyetä selvittämään oman tuotannon kustannukset, jotta hyvinvointialueella pystytään faktisesti päättämään palveluiden JÄRJESTÄMISESTÄ

Tiedolla johtamiseen on vielä matkaa: tietoa kustannuksista ei ole saatu pyynnöistä huolimatta. Eikä tiedonpuute koske vain meitä luottamushenkilöitä. Jos yksiköissä ei ole omaa budjettia, eikä tiedossa sitä paljonko palvelun tuottaminen maksaa, on todella vaikeaa tehdä hankintoja kustannustietoisesti. Yksiköiden johtaminen talousvastuullisesti on mahdotonta, jos työkaluja ei ole käytössä.

Johtamisjärjestelmän monitasoisuus on osa ongelmaa: Miten korkealla ja kaukana johdossa on budjettiosaaminen ja talusjohtaminen? Tällä hetkellä hankintoja tehdään summittaisesti, jolloin hukka kasvaa. Kokoomuksen ryhmän mielestä talousvastuu kuuluu kaikille. Ilman lukuja tai tietoa budjetista tai palveluiden kustannuksista vastuullinen arkitaloudenhoito on kuitenkin mahdotonta. Talousvastuullisten päätösten tueksi Tarvitsemme tietoa. Tarvitsemme lukuja.

Kustannussäästöt ovat mahdollisia , henkilöstöresursointia ja organisointia tarkastelemalla.

Muutamia esimerkkejä:

- 1) Varahenkilöstön joustava käyttö tarpeen mukaan, eri yksiköiden kesken, yli kustannuspaikkarajojen.
- 2) Vuoronvaihto- ja tuplavuorokorvausten tarkastelu paikallisissa sopimuksissa. Tavoitteena tulee olla kustannussäästöjen ohella myös vaikutukset oman palvelutuotannon hintaan. Yksityinen sektori ei lähtökohtaisesti tunne vuoronvaihto- tai tuplavuorokorvauksia.
- 3) Hälytysraha-käytäntöjen selkeyttäminen
- 4) Johtamiseen ja lähiesiemiestyöhön panostaminen. Oikeat ihmiset oikeille paikoille. Kannustava työilmapiiri, reilu työyhteisö ja keinot alisuoriutumisen ratkaisemiseksi ovat avaimia onnistumiseen.

Keski-Suomen hyvinvointialue on yksi kuudesta valtion tukikeskusteluihin kutsutuista hyvinvointialueista. Kokoomuksen ryhmä pitää erittäin tärkeänä, että palveluiden uudistamistyö ja talouden sopeuttaminen jatkuvat määrätietoisesti, vastuullisesti sekä **vaikuttavasti**, jotta arviointimenettely vältetään. Kokoomusryhmän mielestä hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksessä suunta on oikea ja pidämme hyvänä, että talousarvio ja taloussuunnitelma vievät kohti talouden tasapainoa vuonna 2026. Nimittäin , Arviointimenettelyyn joutuminen olisi osoitus talusjohtamisen täydellisestä epäonnistumisesta, josta johdossa on kannettava vastuu.

Kokoomuksen valtuustoryhmä kiittää hyvinvointialuejohtajaa ja realistisesta talousarvioesityksestä. Kokoomuksen ryhmä haluaa, että hallitus käy talousarvioneuvottelut rakentavassa hengessä ja edellyttää, että hallituksen ta25 esitys perustuu faktoihin.

Toivomme hallitukselle neuvotteluihin ymmärrystä kokonaisuudesta, selkärankaa taloudenpitoon ja viisautta löytää ratkaisut vaikeisiin päätöksiin.

12.11.2024

Kokoomuksen aluevaltuustoryhmä

Katja Isomöttönen, vpj